

OSY rychle

- Verze 1.5
 - A. Upraveno pár překlepů a odražení
 - B. Rozšířeno o termín 25.1.23
 - Když už má člověk málo času a potřebuje se to naučit, jsou tu otázky, co se nacházely ve zkouškových testech
 - Pro odstranění zvýraznění správné odpovědi doporučuji vše tučně označit a odznačit.
 - Snad pomůže, klidně rozšiřujte o další otázky, co se objeví v testech pro budoucí ročníky
 - Napsáno za den, takže gramatické chyby se můžou objevit
 - Značení
 - Zeleně** – je možnost více správných odpovědí
 - Tučně** – správná odpověď
-

- Copyleft je:
 - A. Myšlenkový směr požadující dostupnost veškerého duševního vlastnictví všem zdarma
 - B. Strategie využívající autorského zákona k šíření uživatelských svobod
 - C. Strategie, jak obejít autorský zákon
- Co musí být nastaveno v tabulce stránek pokud virtuální adresa: 0xAAAAAAA je součástí kódu uživatelského programu a uživatel z ní může číst, ale nesmí ji modifikovat. Dále požadujeme data z této virtuální adresy byla v paměti RAM na adrese 0x4444AAA

```
enum {  
    PRESENT = 1<<0, 1  
    RW      = 1<<1, 0 = 5  
    USER    = 1<<2, 1  
    ACCESS  = 1<<5,  
    DIRTY   = 1<<6,  
};
```

Správné nastavení odpovídající položky v tabulce stránek je:

- A. 0x44444005
 - B. 0XAAAAA005
 - C. 0x11111AAA
 - D. 0XAAA44444
 - E. 0X44444AAA
- **Která následující tvrzení jsou pravdivá?**
 - A. Semafor lze vždy použít místo mutexu
 - B. Semafor na rozdíl od mutexu čeká pomocí aktivního čekání (tzv. busy waiting)
 - C. V moderních OS semafor i mutex obsahuje frontu čekajících vláken
 - D. Mutex lze vždy použít místo semaforu
 - E. Mutexy a semaforey není možné používat současně v jednom programu
 - F. Nic z výše uvedeného není správně

- Mějme následující program

```
int main() {
    int f=fork();
    if (f==0) {
        execl("./prg", "prg", NULL);
        print("Konec\n");
    } else {
        wait(NULL);
    }
    return 0;
}
```

Kdy se vytiskne hlášení "Konec"

- G. Pokud program "prg" ukončí běh chybou, návratová hodnota programu "prg" bude rozdílná od 0
- H. Vždy po ukončení programu "prg"
- I. Pokud příkaz execl skončí chybou, neboť nelze spustit program "prg"
- J. Pokud program "prg" ukončí běh bez chyby s návratovou hodnotou programu "prg" 0

- Mějme následující program:

```
int main() {
    int f=fork();
    if (f==0) {
        int a=open("a.txt", O_WRONLY | O_CREAT);
        printf("Start\n");
        dup2(a,1);
        printf("Exec\n");
        execl("./prg", "./prg", NULL);
    } else {
        wait(NULL);
    }
    return 0;
}
```

Pokud proběhne program bez chyb, pak:

- A. hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup, hláška "Exec" bude zapsána do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít přesměrován výstup do souboru "a.txt"
- B. hláška "Start" a "Exec" se vytiskne na standardní výstup, a program "prg" bude mít přesměrován výstup do souboru "a.txt"
- C. hláška "Start" a "Exec" se vytiskne do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít přesměrován výstup do souboru "a.txt"
- D. hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup, hláška "Exec" bude zapsána do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít výstup přesměrován na standardní výstup rodiče
- E. hláška "Start" a "Exec" se vytiskne na standardní výstup a program 'prg' bude mít vstup také ze standardního vstupu
- F. hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup, hláška "Exec" se nevytiskne a program "prg" bude mít výstup do souboru "a.txt"

- Na čem závisí velikost stránek a rámců

- A. Na architektuře procesoru
- B. Na velikosti paměti
- C. Na velikosti disku
- D. Na velikosti adresové sběrnice paměti

- **Inodový souborový systém**
 - A. Umožňuje vzdálený přístup do sítě
 - B. Typicky dělí disk na superblok, bitmapy, tabulku inodů a datové bloky
 - C. Umožňuje spočítat umístění daného inode na disku na základě jeho čísla (indexu)
 - D. Neumožňuje používat tzv. extents, které implementují moderní souborové systémy
 - E. Ukládá informace umístění souborů v datové struktuře zvané inode
 - F. Nic z výše uvedeného není správně
- **Systémové volání poll:**
 - A. Umožňuje současné čekání na události z více file descriptorů
 - B. Synchronizuje běh více vláken tak, aby bylo možné v jednom okamžiku hlasovat ohledně výsledku paralelně běžící operace
 - C. Implementuje smyčku událostí pro grafické aplikace
 - D. Slouží k alokaci většího množství paměti (tzv. memory pool)
- **Přepínání vláken v rámci jednoho procesu jádro OS řeší pomocí**
 - A. Vykonání instrukce ctxsw s povolenými přerušováními
 - B. Uložení registrů CPU do kontextu původního vlákna a načtení jejich nové hodnoty z kontextu jiného vlákna
 - C. Změny adresy v registru CR3 tak, aby ukazovala na adresář stránek nového vlákna
 - D. Ošetření výpadku stránky (pagefault), který vzniká při přístupu nového vlákna k jeho registrům
 - E. Vykonání instrukce ctxsw se zakázanými přerušováními
- **Útok metodou return oriented programming lze zabránit**
 - A. Kontrolou integrity zásobníku před návratem z funkce
 - B. Nastavením nespustitelného zásobníku
 - C. Randomizací umístění zásobníku
 - D. Randomizací rozložení kódu programu
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- **Která tvrzení jsou pravdivá**
 - A. Program který nepoužívá sdílené prostředky může obsahovat deadlock
 - B. Program obsahující deadlock skončí vzájemným čekáním a nikdy nedokončí svoji práci
 - C. Pouze program, který používá sdílené prostředky může obsahovat deadlock
 - D. Program obsahující deadlock může někdy dokončit svoji práci
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- **Jaký bude obsah proměnných A a B po provedení následujícího skriptu:**

```

A=1
B=1
A=$((A+1))
B=$((B)+1

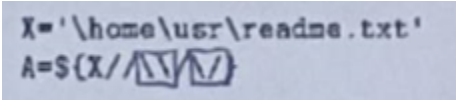
```

 - A. A je 2, B je 2
 - B. A je 1+1, B je 1+1
 - C. A je 2, B je 1+1
 - D. A je 1+1, B je 2

- **Hardwarově asistovaná virtualizace**

- A. Zrychluje běh virtuálního uživatelského režimu
- B. Zrychluje vykonávání některých privilegovaných instrukcí
- C. Používá mechanismus trap and emulate k emulaci hardware
- D. Funguje jedině na systému s podporou UEFI firmwarem
- E. Přidává další vrstvu stránkovacích tabulek
- F. Nic z výše uvedeného není správně

- Jaká bude hodnota proměnné A po provedení následujícího skriptu:


```
X='\home\usr\readme.txt'
A=${X//\\V}
```

X='\home\usr\readme.txt' A=\${X//\\V}

- A. /home/usr/readme.txt
- B. \home\usr\readme.txt
- C. /\home/\usr/\readme.txt
- D. /\home\usr\readme.txt

- Aplikace psané v jazyce C/C++ nejčastěji volají služby OS pomocí

- A. Pomocných funkcí ve standardní knihovně jazyka C (libc)
- B. Pomocí instrukce call na adresu uvnitř jádra
- C. Vzdáleného volání procedur (RPC)
- D. Služeb systémového procesu systemd (Linux) či svchost.exe (windows)

- **Běžná implementace funkce malloc (např. v Glibc):**

- A. Nevyužívá paměť uvolněnou dříve funkcí free
- B. Vždy posune konec haldy o velikost požadované paměti
- C. Se snaží optimálně využít dostupnou paměť
- D. Umožňuje alokovat část paměti na haldě (heap)
- E. Používá se pro definici statických proměnných
- F. Nic z výše uvedeného není správně

- Rozdíl mezi permisivními a recipročními licencemi je:

- A. Reciproční licence chrání uživatele před patentovými hrozbami, kdežto permisivní ne
- B. Software pod permisivní licencí může šířit bez zdrojových kódů, kdežto software pod reciproční licencí ne
- C. Reciproční licence požadují uvedení původního autora, kdežto permisivní licence ne

- **Označte pravdivé výroky: Cyklické plánování – round robin**

- A. Přidělí každému procesu stejné časové kvantum
- B. Preferuje krátké procesy
- C. Umožňuje rychlé reakce na události v závislosti na předchozí délce běhu programu
- D. Neumožňuje stárnutí procesů
- E. Nic z výše uvedeného není správně

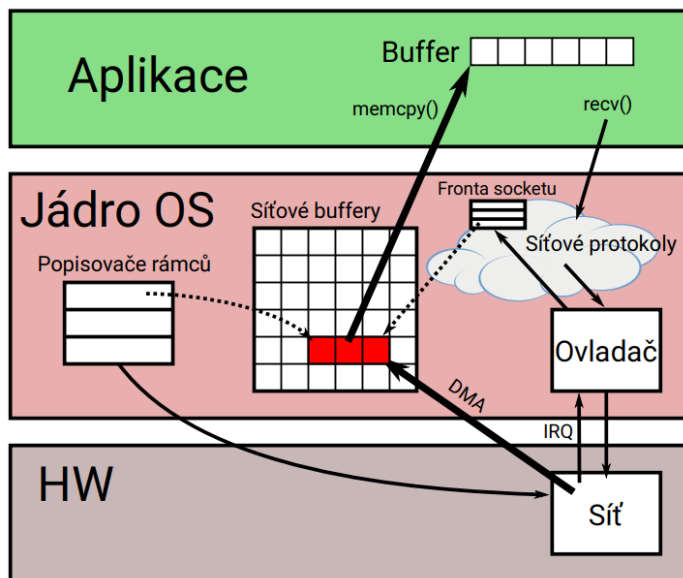
- Ukazatel rámce (frame pointer) je:

- A. Ukazatel na začátek (konec) lokálních proměnných právě vykonávané funkce
- B. Ukazatel na začátek kódového segmentu aktuálního programu
- C. Ukazatel na začátek stránky paměti, do které uživatelský program právě zapisuje

- UNIXový příkaz strace
 - A. Vypisuje, které funkce daný program volá
 - B. Vypisuje všechny řetězce tvořené tisknutelnými znaky nalezené v daném souboru
 - C. Vypisuje systémová volání provádění daným programem
 - D. Odstraňuje ze spustitelného souboru ladící informace
- Jak ovladač sdělí hardwaru, že data v paměti může začít zpracovávat (odesílat na síť/zpracovat na disk)?
 - A. Zasláním přerušování do HW
 - B. Zápisem do registru daného HW
 - C. Systémovým voláním `ioctl` (nebo ekvivalentem v neunixových os)
 - D. Nijak, HW sám časem zjistí že se v paměti objevila nová data k odeslání
- Souborový systém
 - A. Je standard definující název a obsah jednotlivých složek (např. program files, /dev)
 - B. Vždy alokuje data jednoho souboru do souvislé oblasti na pevném disku
 - C. Je způsob organizování dat na pevném disku
 - D. Nemůže garantovat konzistenci uložených dat při náhlém vypnutí či pádu počítače
 - E. Je typ cloudové služby umožňující ukládání dat (např. amazon S3)
- Kritická sekce je část programu:
 - A. Která se musí vykonávat co nejrychleji
 - B. Kde se využívají sdílené zdroje
 - C. Kde dochází ke komunikaci s perifériemi
 - D. Kde může dojít k výjimce
- Mechanismus trap-and-emulate se používá
 - A. K virtualizaci vstupu a výstupu (např. síťové rozhraní)
 - B. Jen v systémech bez podpory hardwarové akcelerace virtualizace
 - C. Pokud virtualizovaný systém provede citlivou instrukci
 - D. K virtualizaci jednotky správy paměti a stránkovacích tabulek
 - E. Nic výše uvedeného není správně
- Jaké způsoby/principy návrhu softwaru vedou ke zvýšení bezpečnosti?
 - A. Potvrzování všech prováděných operací uživatelem
 - B. Utajení informací o vnitřním logování programu před uživateli
 - C. Co nejjednodušší návrh
 - D. Důsledná kontrola vstupů od potenciálně nedůvěryhodných uživatelů
 - E. Nic z výše uvedeného není správně

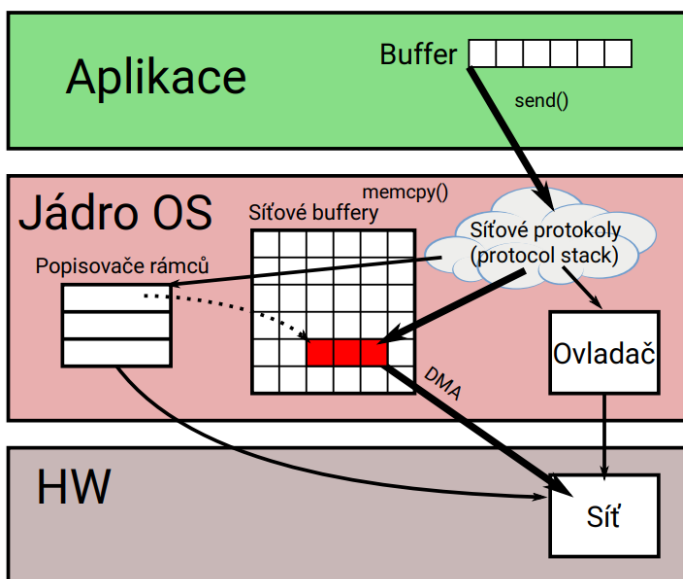
Pozor v testu se vyskytuje docela často! (P9_S24&S26):

- Popište, jak probíhá příjem dat ze sítě a jaká je jejich cesta skrze jádro OS až do aplikace:

- 1 Aplikace zavolá recv()/read()
- 2 JOS zkontroluje, zda fronta socketu obsahuje nějaká přijatá data. Pokud ano, pokračuje se krokem 6, v opačném případě se volající vlákno zablokuje a čeká.
- 3 Sítové rozhraní autonomně ukládá přijímané rámce do paměti (DMA).
- 4 Po dokončení příjmu je upozorněn ovladač (přerušení) a ten pak aktivuje zpracování rámce sítovými protokoly.
- 5 Poté JOS zařadí rámec do fronty příslušného socketu.
- 6 JOS přijatá data nakopíruje ze sítových bufferů v jádře do aplikačního bufferu a systémové volání se vrátí do aplikace.

- Popište, jak probíhá odesílání dat do sítě a jaká je jejich cesta skrze jádro OS až do aplikace?

- 1 Aplikace zavolá send()/write()
- 2 JOS si zkopíruje odesílaná data do sítových bufferů
- 3 JOS (tzv. protocol stack) přidá k aplikačním datům potřebné hlavičky a upozorní ovladač
- 4 Ovladač upraví tabulku popisovačů rámců, a dá vědět (jak? zápisem do registru v síťovém HW) síťovému HW, že se tabulka popisovačů změnila.
- 5 Síťový HW začne číst data z paměti (DMA) a odešle je.

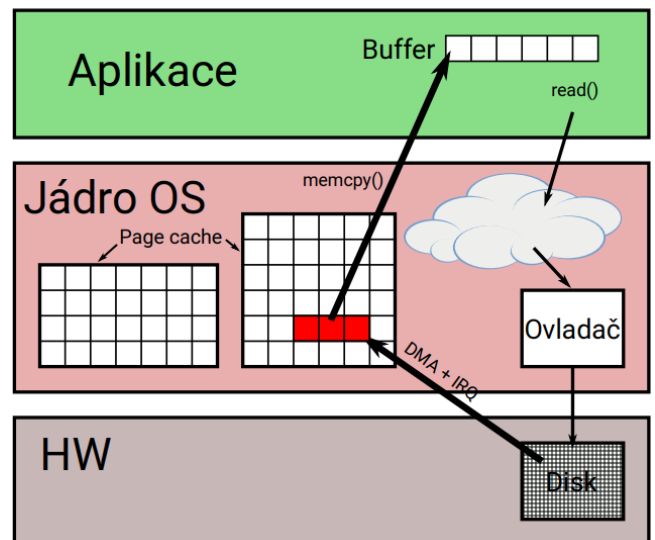
- Jak probíhá ukládání dat z aplikace na pevný disk. Co se s daty děje a jakou roli v tom hraje JOS?

■ Zápis na disk:

- 1 Aplikace zavolá `write()`
- 2 JOS data zkopíruje z aplikace do page cache a `write()` se vrátí.
- 3 Čas od času JOS zapisuje „špinavé stránky“ na disk. V Linuxu označováno jako „writeback“.
 - Zápis se dá vynutit systémovým voláním `fsync()` (Linux)

Pozn.: `fsync()` vs. `fflush()`

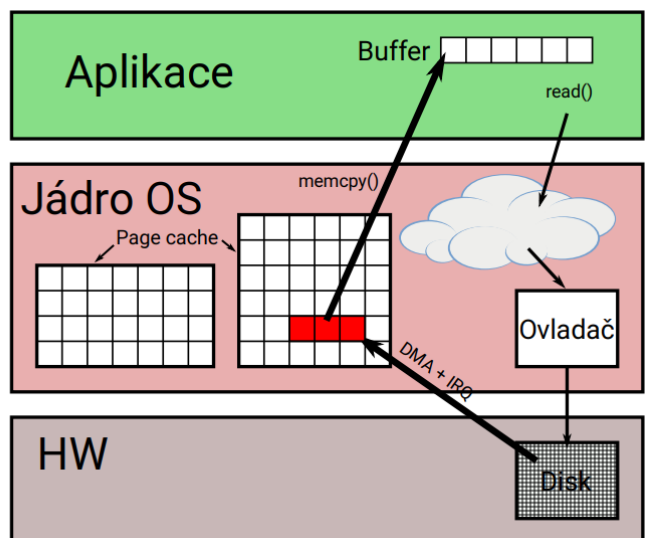
`fsync()` ukládá data z page cache na disk, `fflush()` posílá data z bufferu aplikace (schovaný v libc) do jádra (page cache v případě práce se soubory soubory).

- Jak probíhá načítání dat do aplikace na pevný disk. Co se s daty děje a jakou roli v tom hraje JOS?

■ Čtení z disku:

- 1 Aplikace zavolá `read()`
- 2 Jádro OS (JOS) přepośle požadavek správnému ovladači
- 3 Ovladač disku pošle příkaz pro načtení dat a uložení do page cache
- 4 Disk sám o sobě posílá data do paměti (DMA) a o dokončení informuje přerušením (interrupt request, IRQ)
- 5 V reakci na IRQ, JOS zkopíruje data z page cache do paměti aplikace

- Co je to Trusted Computing Base?
 - A. Softwarové komponenty kritická pro bezpečnost celého systému
 - B. Základní operace boolovské algebry umožňující OS kontrolu přístupových práv
 - C. Pravidla pro návrh bezpečného softwaru, zejména OS
- Deadlock – vzájemné uváznutí – může vzniknout
 - A. Pokud jedno vlákno sdílí více společných zdrojů
 - B. Pokud alespoň 2 vlákna sdílejí 1 společný zdroj
 - C. Za náhodných okolností, pokud alespoň 2 vlákna sdílejí 2 společné zdroje
 - D. Vždy, pokud vlákna sdílejí 4 společné zdroje
- Žurnálování
 - A. Zajišťuje konzistenci dat (či metadat) na disku pro případ pádu systému
 - B. Zrychluje přístup k disku pomocí ukládání dat do vyrovnávací paměti
 - C. Využívá souvislou oblast disku k záznamu diskových transakcí
 - D. Je záznam informací o dění v OS pro účely bezpečnostního auditu
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- Které z následujících tvrzení je pravdivé
 - A. Semafor lze použít pro synchronizaci paralelně běžících vláken
 - B. Semafor nemusí pracovat korektně v multiprocesových systémech
 - C. Semafor je jediný způsob jak zajistit vstup do kritické sekce
 - D. Semafor řadí čekající vlákna do fronty
 - E. Semafor zaručuje, že nenastane deadlock – vzájemné uváznutí
 - F. Nic z výše uvedeného není správně
- Neblokující file descriptor (v unixu s nastaveným příznakem O_NONBLOCK)
 - A. Způsobuje, že pokud nejsou k dispozici žádná data ke čtení, systémové volání read vrátí chybu
 - B. Se často používá se systémovými voláními, pool, select či epoll
 - C. Se používá výhradně ve výkonných síťových serverech
 - D. Způsobuje, že systémové volání read a write vždy vrátí chybu
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- Vlákna mezi sebou sdílejí
 - A. Globální proměnné, dynamicky alokovaná data
 - B. Globální proměnné, dynamicky alokovaná data a lokální proměnné
 - C. Lokální proměnné a dynamicky alokovaná data
 - D. Lokální proměnné

- Co musí být nastaveno v tabulce stránek, pokud virtuální adresa: 0x22222222 je součástí kódu uživatelského programu a uživatel z ní může číst i jí modifikovat. Dále požadujeme data z této virtuální adresy byla v paměti RAM na adrese 0x55555222

```
enum {
    PRESENT = 1<<0,
    RW      = 1<<1,
    USER    = 1<<2,
    ACCESS  = 1<<3,
    DIRTY   = 1<<6,
};
```

Správné nastavení odpovídající položky v tabulce stránek je:

- A. 0x55555003
 - B. 0x55555222
 - C. 0x22255555
 - D. 0x11111222
 - E. 0x55555007
-
- Co provádí následující příkaz? `tr -d '/n'`
 - A. Odstraní znaky n ze standardního vstupu
 - B. Zkopíruje standardní vstup beze změny
 - C. Odstraní konce řádek ze standardního vstupu
 - D. Změní všechny znaky d na znak n
 - Co provádí následující příkaz? `tr -d 't'`
 - A. Změní všechny znaky d na znak t
 - B. Odstraní znaky t ze standardního vstupu
 - C. Zkopíruje standardní vstup beze změny
 - D. Odstraní tabulátory ze standardního vstupu
 - Přístup k periferiím v uživatelském prostoru:
 - A. Není nikdy možný
 - B. Je možný s využitím služby jádra
 - C. Je možný s využitím mapování do paměti procesoru
 - D. Je možný s využitím instrukce test
 - E. Nic výše uvedeného není správně
 - Takzvané init skripty jsou
 - A. Skripty spouštěné po zalogování uživatele, které nastavují například rozložení klávesnice
 - B. Skripty spouštěné některými init systémy pro spouštění a ukončování systémových služeb
 - C. Skripty, které zjednodušují spouštění komplexních aplikací (většinou v jazyce java, např. Eclipse, matlab apod.)

- **Která následující tvrzení jsou pravdivá**
 - A. Semafor lze použít pro synchronizaci paralelně běžících vláken
 - B. Při použití semaforu vždy hrozí deadlock
 - C. Semafor lze použít pro správný přístup ke sdíleným datům
 - D. Semafor zaručuje, že nenastane deadlock – vzájemné uváznutí
 - E. Semafor zaručuje spravedlivé čekání na sdílený zdroj
 - F. Nic z výše uvedeného je pravdivé
- Jaké jsou vlastnosti ovladačů zařízení implementovaných v uživatelském prostoru?
 - A. Nelze je používat v systémech s monolitickými jádry
 - B. Typicky jsou výrazně pomalejší než ovladače v privilegovaném režimu
 - C. Při chybě v ovladači nehrozí pád celého systému
 - D. Při aktualizaci takového ovladače je potřeba restartovat celý systém
- **Útoky na systém pomocí přetečení zásobníku se dá zabránit**
 - A. Použitím programovacího jazyka, který přetečení automaticky kontroluje
 - B. Odpojením počítače ze sítě
 - C. Randomizací adresního prostoru (ASLR)
 - D. Použitím antivirového programu
 - E. Zakázáním vykonávání kódu v paměti, kde je zásobník, pomocí atributů stránek
 - F. Nic z výše uvedeného není správné
- **Která tvrzení jsou pravdivá?**
 - A. Deadlocku se není možné vyhnout vhodným plánováním
 - B. Deadlock je možné eliminovat, pokud se nebudou používat semaforey
 - C. Deadlocku je možné se vyhnout vhodným plánováním, pokud jsou známy požadavky vláken dopředu
 - D. Deadlocku není možné zabránit a může se vyskytnout, kdykoliv se používají sdílené zdroje
 - E. Deadlock se může detekovat, pokud se bude monitorovat čekání na vstup do kritické sekce
 - F. Nic z výše uvedeného není správné

Otázka 9 Uvažujte následující příkaz BASH:

```
l='ls -l'
```

Který z následujících příkazů vytiskne proměnnou `l` v původním formátu příkazu `ls`?

- ☐ `echo ${l}`
☐ `echo ($l)`
☐ `echo $l`
☐ `echo '$l'`
☒ `echo "$l"`

Otázka 10 Mějme následující program:

```
int main() {
    int f=fork();
    if (f==0) {
        int a=open("a.txt", O_WRONLY | O_CREAT);
        printf("Start\n");
        dup2(a,1);
        printf("Exec\n");
        execl("./prg", "./prg", NULL);
    } else {
        wait(NULL);
    }
    return 0;
}
```

Pokud proběhne program bez chyb pak:

- ☐ hláška "Start" a "Exec" se vytiskne na standardní výstup a program "prg" bude mít vstup také ze standardního vstupu
- ☐ hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup, hláška "Exec" bude zapsána do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít výstup přesměrován na standardní výstup rodiče
- ☐ hláška "Start" a "Exec" se vytiskne na standardní výstup, a program "prg" bude mít přesměrován výstup do souboru "a.txt"
- ☐ hláška "Start" a "Exec" se vytiskne do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít přesměrován výstup do souboru "a.txt"
- ☒ hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup, hláška "Exec" bude zapsána do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít přesměrován výstup do souboru "a.txt"
- ☐ hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup, hláška "Exec" se nevytiskne a program "prg" bude mít výstup do souboru "a.txt"

- Licence svobodného software dovolují každému uživateli:
 - A. Změnit licence software podle potřeby
 - B. Prodávat software za peníze
 - C. Software spouštět, studovat, šířit a vylepšovat
 - D. Dělat si se software cokoli bez jakýkoliv omezení
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- K zajištění konzistence souborového systému po náhlém vypnutí či pádu systému
 - A. Je potřeba používat disková pole, kde jsou data uložena minimálně na dvou místech
 - B. Lze použít metodu, kdy se popis potřebných modifikací nejprve uloží do speciální oblasti na disku
 - C. Je vždy potřeba kompletní kontrola souborového systému po následném zapnutí počítače
 - D. Je potřeba vybavit počítač záložním zdrojem (UPS)
 - E. Je potřeba provádět všechny související modifikace souborového systému v definovaném pořadí
 - F. Nic z výše uvedeného není správně

Otázka 6 ♣ V tabulce stránek 32bitového systému x86 je pro virtuální adresu 0x12345678 uvedena hodnota 0xCCCC005.

```
enum {
    PRESENT = 1<<0,
    RW      = 1<<1,
    USER    = 1<<2,
    ACCESS  = 1<<5,
    DIRTY   = 1<<6,
};
```

Které z následujících tvrzení je pravdivé:

- ☒ Jádro OS může z této stránky číst
- ☐ Uživatelský proces může do této stránky zapisovat
- ☐ Data z této virtuální adresy jsou v RAM na adrese 0xCCCC003
- ☒ Data z této virtuální adresy jsou v RAM na adrese 0xCCCC678
- ☒ Uživatelský proces může z této stránky číst
- ☐ Data z této virtuální adresy jsou v RAM na adrese 0xCCCC123
- ☐ Nic z výše uvedeného není správně

Otázka 13 ♣ V tabulce stránek 32-bitového systému je pro virtuální adresu 0x12345678 uvedena hodnota 0x44444003.

```
enum {
    PRESENT = 1<<0,
    RW      = 1<<1,
    USER    = 1<<2,
    ACCESS  = 1<<5,
    DIRTY   = 1<<6,
};
```

Které z následujících tvrzení je pravdivé:

- ☐ Uživatelský proces může z této stránky číst
- ☒ Jádro OS může z této stránky číst
- ☐ Uživatelský proces může do této stránky zapisovat
- ☐ Data z této virtuální adresy nejsou uložena v RAM počítače
- ☐ Data z této virtuální adresy jsou v RAM na adrese 0x44444003
- ☒ Jádro OS může do této stránky zapisovat
- ☒ Data z této virtuální adresy jsou v RAM na adrese 0x44444678
- ☐ Nic z výše uvedeného není správně

Otázka 11 Uvažujte následující příkaz BASHe:

```
l=`ps`
```

Který z následujících příkazů vytiskne na každou řádku jeden proces?

- ☐ echo \${l} ☐ echo (\$l) ☒ echo "\$l" ☐ echo '\$l' ☐ echo \$l

- **Co je to výpadek stránky (page fault)**
 - A. Kritická chyba způsobující havárii jádra OS
 - B. Výjimka CPU, podobně jako například dělení nulou
 - C. Ztráta dat v paměti, programy si musí ztracená data obnovit ze zálohy
 - D. Reakce CPU na situaci, kdy se nějaká instrukce pokouší přistoupit k paměti kde nemá přístup
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- **Neblokující I/O**
 - A. Dovoluje vláknům dělat něco užitečného, když nejsou k dispozici data, na která čeká
 - B. Garantuje, že se vlákno nikdy nezablokuje a výkon CPU se tak využije na 100%
 - C. Je možné používat jen u počítačů se SSD diskem
 - D. Může zabránit dlouhému blokování hlavního vlákna v grafických aplikacích
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- **Software šířený pod licencí GPLv2:**
 - A. není možné prodávat za peníze
 - B. nesmí se používat s komerčními OS (např. MS Windows)
 - C. musí být šířen společně se zdrojovými kódy
 - D. je možné použít v proprietárním SW, ale pouze po odstranění všech hlášek "copyright"
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- **Která následující tvrzení jsou pravdivá?**
 - A. Při použití mutexu může vždy nastat deadlock – vzájemné uváznutí
 - B. Mutex lze použít pro správný přístup ke sdíleným datům
 - C. Mutex zaručuje, že nenastane deadlock – vzájemné uváznutí
 - D. Mutex lze použít pro synchronizaci paralelně běžících vláken
 - E. Nic z výše uvedeného není správně
- **NEBUDE! Bylo jen pro rok 2018. V roce 2018 zveřejněná zranitelnost CPU zvaná Meltdown:**
 - A. způsobí, že při vykonání škodlivého kódu se procesor přehřeje a dojde k jeho zničení
 - B. je to chyba HW a OS s tím nemůže nic dělat
 - C. umožňuje číst data i ze stránek, ke kterým nemá uživatelský proces přístup
 - D. je jen další mediální bublina
 - E. vyskytuje se pouze u procesorů od Intelu
 - F. Nic z výše uvedeného není správně
- **Stárnutí (starvation) je problémem, který hrozí plánovacím algoritmům. Které algoritmy ohrožuje stárnutí:**
 - A. cyklické plánování – round robin
 - B. prioritní plánování

- C. First Come First Served – podle pořadí spuštění
- D. nejkratší proces první – shortest process next
- E. Nic z výše uvedeného není správně

Otázka 4 Mějme následující program:

```
int a[2];
pthread_mutex_t mutex[2];

void *fce1(void *n) {
    int num=*(int*)n;
    for (int i = 0; i < 150; i++) {
        pthread_mutex_lock(&mutex[0]);
        pthread_mutex_lock(&mutex[1]);
        a[num] += a[1-num];
        pthread_mutex_unlock(&mutex[1]);
        pthread_mutex_unlock(&mutex[0]);
    }
    pthread_exit(NULL);
}

void *fce2(void *n) {
    int num=*(int*)n;
    for (int i = 0; i < 150; i++) {
        pthread_mutex_lock(&mutex[1]);
        pthread_mutex_lock(&mutex[0]);
        a[num] += a[1-num];
        pthread_mutex_unlock(&mutex[0]);
        pthread_mutex_unlock(&mutex[1]);
    }
    pthread_exit(NULL);
}

int main()
{
    pthread_t tid[2];
    a[0]=0; a[1]=1;
    pthread_mutex_init(&mutex[0], NULL);
    pthread_mutex_init(&mutex[1], NULL);
    pthread_create(&tid[0], NULL, fce1, NULL);
    pthread_create(&tid[1], NULL, fce2, NULL);
    pthread_join(tid[0], NULL);
    pthread_join(tid[1], NULL);
    return 0;
}
```

- ☐ program vždy skončí chybou
- ☐ program někdy skončí, někdy uvízne v deadlocku
- ☐ program vždy uvízne v deadlocku
- ☐ program vždy bez problémů skončí
- ☐ program neskončí, obsahuje nekonečnou smyčku

Otázka 7 Předpokládejte, že nedojde k chybě při spuštění následujícího programu:

```
int main() {  
    int f=fork();  
    f=fork();  
    f=fork();  
    printf("%d\n", f);  
    return 0;  
}
```

Jaký bude výstup tohoto programu?

☐ osm nenulových čísel	☐ čtyři nenulová čísla a dvě 0
☐ šest nenulových čísel a dvě 0	☐ tři nenulová čísla a jedna 0
☐ dvě nenulová čísla a dvě 0	☐ osm 0
☒ čtyři nenulová čísla a čtyři 0	

- **Hardwarově asistovaná virtualizace (např. VT-x)**
 - A. zrychluje běh virtuálního uživatelského režimu.
 - B. odstraňuje nutnost emulovat hardware (disk, síťová karta, ...) mechanismem trap-and-emulate.
 - C. funguje jedině na 32bitovém systému.
 - D. zrychluje vykonávání některých privilegovaných instrukcí.
 - E. přidává další vrstvu stránkovacích tabulek.
 - F. Nic z výše uvedeného není správně
- **Jaký je vztah pojmů „page fault“ (výpadek stránky) a „segmentation fault“**
 - A. Segmentation fault běžně nastává během běhu většiny programů
 - B. Page fault běžně nastává během běhu většiny programů
 - C. Segmentation fault je vždy důsledek page fault
 - D. Dva různé pojmy pro stejnou věc
 - E. Page fault je vždy důsledek segmentation fault
 - F. Page fault se používá k implementaci copy-on-write
 - G. Nic z výše uvedeného není správně
- **Vlákná na jedno-procesorovém počítači (bez hyper-threadingu):**
 - A. mohou běžet paralelně pokud nikdy nepoužívají sdílené proměnné
 - B. nemohou běžet paralelně nikdy
 - C. mohou běžet paralelně pouze pokud použijí mutex
 - D. mohou běžet paralelně
- **Provedení funkce z jádra operačního systému na architektuře x86 lze z uživatelského programu vyvolat:**
 - A. instrukcí int s registrem obsahujícím číslo služby jádra
 - B. instrukcí nop s registrem obsahujícím číslo služby jádra
 - C. instrukcí call na adresu služby jádra
 - D. instrukcí jmp na adresu služby jádra

- Return oriented programming je
 - A. Druh útoku na http protokol, který zneužívá hlavičky vrácené serverem
 - B. Způsob, jak spustit kód na napadeném systému i když nemá spustitelný zásobník
 - C. Bezpečný způsob programování bez použití příkazu goto
- Smyčka událostí
 - A. Může pro obsluhu události vytvořit nové vlákno
 - B. Používá se pouze v aplikacích s jedním vláknem
 - C. Je typicky součástí grafických a serverových aplikací
 - D. Se používá pouze v grafických aplikacích psaných ve vyšších programovacích jazycích (java, Csharp)
 - E. Slouží v aplikacích typu kalendář k upozorňování uživatelů na blížící se události
 - F. Nic z výše uvedeného není správně
- Službu jádra lze na architektuře x86 spustit
 - A. Instrukcí out s registrem obsahujícím číslo služby jádra
 - B. Instrukcí int s registrem obsahujícím číslo služby jádra
 - C. Instrukcí call na adresu služby jádra
 - D. Instrukcí jmp na adresu služby jádra
- Souborové systémy, které používají tzv. extents
 - A. Nejsou vhodné pro nasazení na serverech
 - B. Potřebují méně místa k uložení informací o umístění dat daného souboru
 - C. Jsou velmi efektivní, pokud data souborů nejsou fragmentovaná
 - D. Potřebují používat nepřímé bloky odkazů na data
 - E. Nesmí obsahovat soubory větší než 2GiB
 - F. Nic z výše uvedeného není správně
- Která následující tvrzení jsou pravdivá
 - A. Při použití semaforu vždy hrozí deadlock
 - B. Semafor lze použít pro zajištění správného přístupu ke sdíleným datům
 - C. Semafor zaručuje, že všechno čekající vlákna postupně získají sdílený zdroj (=vlákna se nepředbíhají)
 - D. Semafor zaručuje, že nenastane deadlock – vzájemné uváznutí
 - E. Semafor lze použít pro synchronizaci paralelně běžících vláken
 - F. Nic z výše uvedeného je pravdivé

```
int main() {
    int f=fork();
    if (f==0) {
        close(0);
        printf("Start\n");
        open("a.txt", O_WRONLY | O_CREAT);
        execl("./prg", "./prg", NULL);
    } else {
        wait(NULL);
    }
    return 0;
}
```


Pokud proběhne program bez chyb pak:

- ☐ hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup a program "prg" bude mít vstup také ze standardního vstupu
- ☐ hláška "Start" se vytiskne do souboru "a.txt" a program "prg" bude mít přesměrovaný výstup do souboru "a.txt"
- ☐ hláška "Start" se nevytiskne a program "prg" bude mít vstup ze souboru "a.txt"
- ☒ hláška "Start" se vytiskne na standardní výstup a program "prg" bude mít přesměrovaný vstup ze souboru "a.txt"
- ☐ hláška "Start" se vytiskne do souboru "a.txt" a program "prg" bude vystupovat na standardní výstup
- ☐ hláška "Start" se nevytiskne a program "prg" bude mít přesměrovaný výstup do souboru "a.txt"

- Uvažujte následující příkaz BASHe: `P="HELLO WORLD!"`

Který příkaz vypíše proměnou P s 3 mezerami mezi slovy HELLO a WORLD!

- A. `echo ($P)`
- B. `echo $(P)`
- C. `echo "$P"`
- D. `echo '$P'`
- E. `echo $P`

- Předpokládejte, že nedojde k chybě při spuštění následujícího programu

```
int main(){
    int f=fork();
    f=fork();
    printf("%d\n",f);
    return 0;
}
```

Jaký bude výstup tohoto programu?

- A. jedno nenulové číslo a dvě 0
 - B. tři nenulová čísla a jedna 0
 - C. jedno nenulové číslo
 - D. dvě nenulová čísla a dvě 0
- Zneužití chyby přetečení zásobníku se dá zabránit tím, že kompilátor vygeneruje kód, který
 - A. Nahradí všechny návraty z funkcí systémového voláním "ret", které útočník nemůže ovlivnit
 - B. Po vstupu do funkce uloží návratovou hodnotu do záložní proměnné
 - C. Vždy před návratem z funkce zkontroluje integritu návratové adresy
- Seznamy pro řízení přístupu (tzv. ACL)
 - A. Se používají pro určení, zda má být danému uživateli umožněn nebo zamítnut přístup k souboru
 - B. Slouží jako vstupní data při vytváření stránkovacích tabulek nových procesů
 - C. Obsahují jména a hesla uživatelů, kteří se smí připojit k danému počítači
- Služby jádra se na architektuře x86 rozlišují
 - A. Řetězcem obsahujícím název služby
 - B. Adresou, na které je služba umístěna v paměti
 - C. Návratovou hodnotou uloženou na zásobníku
 - D. Číslem definujícím typ služby
- Proč se nesmí volat některé funkce (např. printf) v obslužné rutině signálu (handleru)?
 - A. Protože handler může být volán uprostřed již probíhající funkce printf a její opětovné volání z handleru by pak změnilo hodnoty statických proměnných touto funkcí používaných, což by vedlo k pádu programu.
 - B. Protože funkce jako printf používají signály interně ke komunikaci s jádrem OS a jejich volání v handleru by tak vedlo k nekonečné rekurzi a následnému pádu programu kvůli nedostatku paměti.
 - C. Protože handlers signálů jsou vykonávány v kontextu speciálního procesu, který nemá přístup ke standardnímu vstupu a výstupu původního procesu.
- Která tvrzení jsou pravdivá?
 - A. Podmínkové proměnné umožňují vláknům čekat na změnu sdílených dat
 - B. Čekání na podmínkovou proměnnou lze i bez předchozího zamknutí mutexu
 - C. Při použití podmínkové proměnné vždy hrozí deadlock
 - D. Při čekání na podmínkovou proměnnou se uvolní propojený mutex
 - E. Podmínková proměnná nemá žádný vztah k mutexu
 - F. Nic z výše uvedeného není správně

- Virtualizace celého systému

- A. Vyžaduje CPU s podporou dvouvrstvého stránkování
- B. Je možná, jen pokud všechny citlivé instrukce použitého CPU způsobují výjimku
- C. Vykonává veškerý kód jádra virtuálního stroje v uživatelském režimu
- D. Je možná, jen pokud jsou všechny instrukce použitého CPU privilegované
- E. Nic z výše uvedeného není správně

Otázka 1 Níže je vypsána část informací o určitém souborovém systému. Zjistěte, kolik bytů dat je možné na souborový systém ještě uložit a kolik je možné na něm vytvořit souborů či adresářů.

```
Filesystem UUID:          f102017d-e2af-41df-a5b9-5fcbf824f92f
Filesystem magic number:  0xEF53
Filesystem revision #:    1 (dynamic)
Filesystem features:      has_journal ext_attr dir_index needs_recovery extent flex_bg sparse_super
Default mount options:    user_xattr acl
Filesystem state:         clean
Errors behavior:          Continue
Filesystem OS type:       Linux
Inode count:              5242880
Block count:              20971520
Reserved block count:     1048576
Free blocks:              5226593
Free inodes:              5161664
First block:              0
Block size:               4096
Fragment size:            4096
Blocks per group:         32768
Fragments per group:      32768
Inodes per group:         8192
Inode blocks per group:   512
Mount count:              44
First inode:              11
Inode size:               256
Journal inode:            8
Default directory hash:   half_md4
Journal size:             128M
Journal length:           32768
Journal sequence:         0x000002ba
Journal start:            0
```

```
Group 0: (Blocks 0-32767) csum 0x0f43 [ITABLE_ZERGED]
Block bitmap at 1025 (+1025)
Inode bitmap at 1041 (+1041)
Inode table at 1057-1568 (+1057)
23513 free blocks, 8181 free inodes, 2 directories, 8181 unused inodes
Free blocks: 9255-32767
Free inodes: 12-8192
Group 1: (Blocks 32768-65535) csum 0x7f9a [INODE_UNINIT, ITABLE_ZERGED]
Block bitmap at 1026 (bg #0 + 1026)
Inode bitmap at 1042 (bg #0 + 1042)
Inode table at 1569-2080 (bg #0 + 1569)
31743 free blocks, 8192 free inodes, 0 directories, 8192 unused inodes
Free blocks: 33793-65535
Free inodes: 8193-16384
Group 2: ...
```

☐ 0 ☐ 0.5 ☐ 1 ☐ 1.5 ☒ 2

2/2

~~lze uložit 5226593 KiB dat~~

lze vytvořit 5161664 souborů/adresářů

lze uložit $5226593 \cdot 4096$ bytů dat

- Vyberte pravdivé tvrzení:
 - A. Různá vlákna sdílejí registry procesoru
 - B. Vlákna sdílejí návratové hodnoty z funkcí.
 - C. Vlákna sdílejí parametry funkcí.
 - D. Vlákna sdílejí proměnné deklarované s příznakem static.
- Jak do proměnné A přiřadíte výstup příkazu ls -l
 - A. A=\$(ls -l)
 - B. A=(ls -l)
 - C. A="ls -l"
 - D. A=ls -l
 - E. A=bash ls -l
- Které z následujících licencí označujeme jako permissivní?
 - A. MPL
 - B. GPL
 - C. MIT
 - D. Apache
 - E. LGPL
 - F. BSD
- Které z následujících licencí označujeme jako reciproční s omezeným působením?
 - A. MPL
 - B. GPL
 - C. MIT
 - D. Apache
 - E. LGPL
 - F. BSD
- Jak program získá data z klávesnice?

Ovladač

Příklad – ovladač klávesnice

- 1 Aplikace zavolá **getch()/scanf()/...** na standardní vstup
- 2 libc vyvolá systémové volání **read()** na deskriptoru souboru 0 (stdin)
- 3 Standardní vstup je připojen k terminálu (klávesnice + obrazovka) – JOS tedy předá požadavek na vstup **ovladači** klávesnice
 - Ovladač klávesnice spravuje frontu stisknutých znaků (kláves)
- 4 Pokud je fronta prázdná, ovladač **uspí volající vlákno**, jinak se pokračuje krokem 7
 - Interně k tomu použije semafor – vlákno přidá do fronty semaforu
 - Poté zavolá plánovač, aby vybral jiné vlákno, které poběží
- 5 Po stisku klávesy HW vyvolá **přerušeni**
- 6 Ovladač klávesnice přerušeni obslouží:
 - Přečte z HW (registru) jaká byla stisknuta klávesa a uloží ji do fronty
 - Zavolá operaci up/post na semafor
- 7 Uspané vlákno aplikace se **probudí** (je stále v jádře), vyčte z fronty ovladače stisknuté znaky a zkopíruje je do bufferu v aplikaci.
- 8 Proveďte se **návrat** ze systémového volání zpět do aplikace, funkce getch/scanf se dokončí.

35 / 49

Ovladač